

מר יעקב ליצמן
סגן שר הבריאות
ירמיהו 39
ירושלים, 9101002

מר נפתלי בנט
שר החינוך
דבורה הנביאה 2,
ירושלים, 9100201

הנדון: הסדרת מקצוע ניתוח ההתנהגות במדינת ישראל

1. בשמה של עמותת מנת"ה (להלן: "הארגון הישראלי למנתחי התנהגות מוסמכים") הנני מתכבד לפנות אליכם בנושא שבנדון, שבחשיבותו לא ניתן להפריז.
2. ניתוח התנהגות הינו פרופסיה מובחנת, באמצעותה מבוצעת התערבות טיפולית המבוססת על מחקרים אמפיריים וידע רב. התחום התפתח בעולם המערבי בארבעים השנים האחרונות והוא מהווה כיום מקצוע בתחום בריאות הנפש בעולם.
3. ככל שהדבר נוגע לטיפול בילדים ונוער, ובאוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים בפרט, ניתוח התנהגות הינו תחום טיפולי מוביל, חיוני ומרכזי- לא פחות מכל מקצוע טיפולי אחר הנכלל **בחוק הסדרת העיסוק במקצועות הבריאות**, תשס"ח-2008 (להלן: "**חוק מקצועות הבריאות**").
4. בשנת 2000 הוקמה בארה"ב הלשכה הבינלאומית למקצוע ניתוח התנהגות Behavior Analyst Certification Board (BACB) (להלן: "**הלשכה**") אשר אמונה, בין היתר, על קביעת סטנדרטים טיפוליים, קוד אתי, ומבחני הסמכה בנושא. הלשכה מהווה כיום גוף בינלאומי אשר קובע סטנדרטים לטיפול והכשרה במרבית המוחלטת של המדינות בארצות הברית ובעוד כשבעים מדינות מפותחות ברחבי העולם.
5. לא יכול להיות חולק כי קיים ההכרח בהסדרת המקצוע בישראל בחקיקה ראשית, ולמיטב ידיעתנו זו גם עמדתו המקצועית של משרד הבריאות.
- חרף כך, עד היום לא בוצעה ההיערכות המתאימה לתיקון חוק מקצועות הבריאות כך שניתוח התנהגות יימנה כמקצוע בחוק. כמו כן, לא בוצעה הסדרה של המקצוע אף בחקיקה משנית (תקנות). בנסיבות האמורות, לא נקבעו על ידי מדינת ישראל סטנדרטים אחידים למנתחי התנהגות באופן שיבטיח את איכות הטיפול. התוצאה העגומה הינה שהתחום "פרוץ" לחלוטין, ולמשפחה החפצה להסתייע בשירותי מנתח התנהגות אין שום דרך אובייקטיבית להעריך את איכות הטיפול ולהישמר מפני גורמים לא מקצועיים. נאמר בשפה עדינה כי פער זה בין המצב בישראל למצב בארה"ב ובעשרות מדינות בעולם המערבי הינו עצום, ואין לו שום הסבר מניח את הדעת.
6. היעדר ההסדרה חושף את האוכלוסיות הנזקקות לשירותי ניתוח התנהגות לאפשרות של קבלת טיפול רשלני ולא מקצועי העלול להסב נזקים קשים. יש לזכור, אוכלוסיית היעד היא במקרים רבים פעוטות וילדים צעירים, כך שהנזק הנגרם כתוצאה מטיפול לקוי ולא מקצועי עלול להיות בלתי הפיך.
7. נוסף על כל האמור, הימנעות מהסדרת המקצוע מסבה פגיעה קשה למשפחות הזקוקות לטיפול זה בעבור ילדיהם, שכן המדינה אינה יכולה להשתתף במימון הטיפולים שחיוניותם אינה מוטלת בספק. הפגיעה כיום הינה בשתי צורות עיקריות: האחת, הורים נאלצים להוציא סכומי עתק בשל כך שאי

מנת"ה; הארגון הישראלי למנתחי התנהגות מוסמכים

אתר: www.behavior-analyst.co.il

צור קשר: musmachim.aba@gmail.com

הסדרת המקצוע מונעת מהמדינה לממן או לסבסד את הטיפולים. השנייה, שהראשונים להיפגע מכך הן משפחות מועטות יכולת, בהיעדר יכולתן של אותן משפחות לרכוש ולקבל שירותי ניתוח התנהגות.

8. **הותרת מצב הדברים על כנם הינה בלתי סבירה באופן קיצוני ואי קביעת סטנדרטים הולמים עלולה לגרום פגיעה בילדים ובמשפחות רבות. כמו כן, הדבר עלול להכביד מאד על מצבן הכלכלי של משפחות רבות ולמנוע טיפול במקום בו הוא נדרש והכרחי. גם במובן זה יש לקבוע כי המדינה אינה מקיימת את חובותיה כלפי האוכלוסיות הרלוונטיות כל עוד המקצוע אינו מוסדר.**

9. בנוסף, היעדר ההסדרה בחקיקה ראשית, כך שתתייחס למכלול המגזרים בהם ניתנים שירותי ניתוח התנהגות מובילה לאבסורדים שהדעת אינה סובלת.

דוגמא לכך הינה הוראת מנהל שפורסמה על ידי משרד החינוך ביום 06.05.18, בעניין קליטת מועמדים ושיבוץ עובדי הוראה לשנת הלימודים הבאה. במסמך זה נקבעו הוראות בעניין קליטת מנתחי התנהגות במערכת החינוך. הוראות שחלקן בלתי סבירות בעליל וחלקן מובילות להנמכת רמת השירות ולא לשיפור.

כך למשל, נקבע באותו מסמך ששניים מתנאי הסף למתן שירותי ניתוח התנהגות במשרד החינוך הינם:

- א. תעודת הוראה בחינוך המיוחד או בחינוך הרגיל.
- ב. תעודת מקצוע מטעם משרד הבריאות באחד המקצועות הרלוונטיים אשר קבועים בחוק מקצועות הבריאות.

לתנאי הראשון שמנוי לעיל אין הסבר מניח את הדעת ויש בו כדי לפסול קבוצה שלמה של מנתחי התנהגות מצוינים על בסיס לא ענייני. ניתוח התנהגות אינו "הוראה" ואין שום קשר ענייני בין מתן השירות באופן מקצועי לעיל ולעילא לבין קבלת תעודת הוראה.

התנאי השני שמנוי לעיל רלוונטי מאין כמוהו. אולם, שעה שניתוח התנהגות אינו פרופסיה מוכרת, הפועל היוצא הינו שמרבית מהמתאימים ביותר לתפקד אינם כשירים על פי דרישות הסף. כדי להדגים את האבסורד ניקח לדוגמא אדם בעל תואר ד"ר בניתוח התנהגות ממוסד מוכר בארה"ב, שלא רכש בנוסף לכך את אחד ממקצועות הבריאות המוכרים כיום. אותו איש מקצוע מוכשר ומיומן, נוכח תנאי הסף האמורים, אינו כשיר להיות מנתח התנהגות במשרד החינוך. כך ממש.

10. בנוסף, דרישת הסף להתקבל לעבודה כמנתח התנהגות במשרד החינוך הינה 120 שעות הכשרה מעשית. דרישה זו הינה דוגמא מובהקת כיצד בהיעדר חשיבה רוחבית, בחינה יסודית, ותוך התעלמות מסטנדרטים הנהוגים, נקבעות אמות מידה אשר רחוקות מהמקובל בתחום בעולם.

לשם המחשה, על פי הסטנדרטים שקבעה הלשכה, מחייבים כאמור בעשרות מדינות מפותחות, על מנת לקבל הסמכה על מנתח ההתנהגות לעבור 500-750 שעות הכשרה מעשית. פי 5 בממוצע מהשעות המחייבות במשרד החינוך. האם ראוי כי היקף ההכשרה המעשית הנדרשת ממנתחי ההתנהגות המטפלים בילדי ישראל תהיה פחות מחמישית מהנהוג בארה"ב?

11. סיכומו של דבר, בעת האחרונה נוצר הרושם כי מדינת ישראל מתכוונת לטפל בנושא הסדרת ניתוח התנהגות בישראל, אך שעה שנראה היה כי עומדת להתרחש פריצת דרך התהליך נעצר והוא נתון בסטגנציה.

12. אנו תקווה כי מכתב זה יניע מחדש את הפעילות להסדרת מקצוע ניתוח ההתנהגות, כך שהנושא יוסדר תוך פרק זמן סביר. כמובן שנשמח לסייע בידע הרב שצברנו ובמוטיבציה הגבוהה שלנו להביא להסדרת המקצוע, לפני הכול לטובת המטופלים ובני משפחותיהם.

13. **עם זאת, בלי תרירה, וככל שהנושא לא יטופל בהקדם, נאלץ לפנות לערכאות על מנת שיוור למדינה להסדיר את תחום העיסוק בניתוח התנהגות.**

מנת"ה; הארגון הישראלי למנתחי התנהגות מוסמכים

אתר: www.behavior-analyst.co.il

צור קשר: musmachim.aba@gmail.com

בברכה ובכבוד רב,
פרופ' עמוס רולידר
מנתח התנהגות מוסמך BCBA-D
יו"ר ארגון מנת"ה - (ארגון המוסמכים הישראלי בניתוח התנהגות)

העתקים:

ח"כ ד"ר יפעת שאשא ביטון, יו"ר הוועדה לזכויות הילד
שמואל אבואב, מנכ"ל משרד החינוך
רחלי אברמזון, מנהלת האגף לחינוך מיוחד
ד"ר טל ברגמן-לוי, ראש האגף לבריאות הנפש, משרד הבריאות
בלה בן גרשון, מנהלת תחום אוטיזם, משרד הבריאות
ד"ר רפי לטנר, ס/מנהלת המחלקה לאוטיזם
ד"ר מלי דנינו, מנכ"לית אגודת ניצן
עמוס שפירא, יו"ר אלו"ט